

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL:

pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

O conferență.

Sibiu, 23 August n.

Compatrioții noștri sași au avut zilele trecute oaspeți plăcuți în Sibiu. Mai mulți conaționali de ai lor, din Germania și din Austria, 38 la număr, studenți și profesori, адвоаți și medici, au ținut să-i viziteze la ei acasă, pentru a se convinge despre hărnicia acestui popor mic, dar cu însușiri bune, pentru a cunoaște din propria intuiție poporul săsesc.

Li s'a făcut distincțiilor oaspeți primire cordială, și s'au luat din vreme măsură, ca ei să meargă acasă pe deplin lămuriți asupra trecutului și a prezentului poporului săsesc din Ardeal. Zărlul lung al sărbătorilor frumoase, mai mult familiare, aranjate în onoarea lor, s'a început cu o ședință solemnă, ținută Vineri, la orele 7 sara în sala mare a consiliului comunal, cu care ocaziune dl deputat dietal al Sibiuului, *Emil Neugeboren*, a rostit o cuvântare mai lungă, despre trecutul și prezentul Sașilor.

Din cele ce scrie organul oficial din loc al Sașilor despre această conferență, cu subiect luat din istoria poporului săsesc din Ardeal, aflăm, că domnul conferențiar nu s'a mărginit să comunice iubitorilor săi oaspeți numai trecutul poporului său, și să-i schițeze situația de astăzi, ci a zugrăvit chiar și viitorul, prezentându-l ca o luptă grea, ce au să poarte Sașii în contra inundației românilor, dacă e să rămână și pe viitor aceea ce au fost în trecut și sunt astăzi: popor săsesc.

A spus adecă domnul conferențiar, că în urma decimării poporului săsesc și a perderilor avute în războaiele purtate în contra Turcilor, s'au romanizat multe comune înființate de Sași, și că acum primejdia unei inundații a românilor e

problema principală a apărării poporului săsesc.

Frumos și cu multă precauție se exprimă domnul Neugeboren; dar noi credem că îl înțelegem totuși destul de bine. E exprimată în cuvintele sale temerea, că proprietatea săsească ajunge în mâni românești, în parte mai mare, ori mai mică, și aceasta e o primejdie pentru Sași. În contra acestei inundații a românilor ei trebuie să se apere și stau gata de apărare!

Ne vor permite domnii dela conducerea politice săsești să le spunem, că aceasta inundație a Românilor e naturală, e neferită, e nemerită, iar aceea ce e natural nu poate fi împedecată pe nici o cale. E păcat deci de orice muncă, săvârșită în direcția aceasta, pentru că la scop nu va duce. Nu este putere, care să ne poată împedeca să cumpărăm dela Sași aceea ce putem cumpăra, atunci când ni-se îmbie ocaziunea. Dovadă cumpărarea palatului Habermann din Sibiu, pe care l'am luat dela Sași, așa zicând dinaintea nasului lor. E doară ceva firesc, ca acolo unde popoarele trăiesc amestecate unele cu altele, schimbul de mărfuri să se facă cu neîntrerupere între ele: un popor cumpără dela altul aceea ce nu are și de ce are trebuință.

Ar fi bine deci să nu se accentueze prea des și prea pe față primejdia inundației românilor, care totuși nu e așa de mare pentru Sași, ca o altă primejdie, pe care o vedem noi, anume: cucerirea terenului în comerț din partea firmelor, la cari credem că și compatrioții sași se uită cu aceeași neîncredere ca și noi, și să nu se vorbească de luptă de apărare în contra acestei inundații, pentru că la luptă sunt de regulă doi, și dacă se gătește de luptă unul, se gătește și celălalt. Ni se declară luptă?! O primim! Dar noi nu o aflăm de necesară și de folositoare, nici pentru

noi, nici pentru Sași. Oare ce ar zice dl Neugeboren, și cei de o părere cu d-sa, dacă noi imitându-i, am da lozincă și am îndemna pe cei ce fac inundația primejdioasă, și mai ales pe cei din țara românească, cari ar putea pune temei pe vorba noastră, să nu se mai imbulzescă atât de mult prin prăvăliile săsești, lăsând prin ele în fiecare an sumedenie de bani?!!

Dar noi nu facem lucrul acesta, pentru că știm, că astfel de îndemnuri nici n'ar prea fi respectate dintr'odată. Omul în sfârșit e întâi de toate om, cu diferite lipsuri și trebuințe. Și nu este putere, care să-l împedeca să nu-și acopere lipsurile și trebuințele de acolo, de unde el crede că și le acopere mai bine. Orice să facem deci, — va cumpăra și în viitor, ca în trecut, Sasul dela Român, și Românul dela Sas. Porunci nu putem da în privința aceasta, nici noi, nici Sașii, întocmai cum nu putem porunci nimenui, să urască pe cel ce i-a făcut bine și să iubească pe cel ce i-a făcut rău. Trăim împreună; și în această împreună viețuire avem să ne acomodăm legilor naturii, cari sunt vecinice, neschimbăcioase, și obligatoare, și pentru noi și pentru Sași. Iar dacă totuși Sașii vreau luptă, — n'au decât să o înceapă pe față. Stăm gata și noi de luptă și o vom ști purta până în sfârșit!

Din parlament. Iarși nu s'a lucrat nimica în dietă, Luni și Marți, și probabil nu se va lucra nici astăzi, din pricina obstrucției. Țara însă se pronunță mereu în contra ei. Chiar și orașul Debrefin a condamnat-o!

Adunarea dela Hațeg, ținută Sâmbătă, a fost foarte succasă. Au participat cam la 5000 de persoane. S'au rostit vorbiri frumoase și s'a votat o moțiune identică cu cele votate în celelalte adunări românești.

Dela comitat.

În adunarea municipală a comitatului Sibiu din 21 August a.c. pertractându-se curenda orașului Verșet, privitoare la obstrucțiunea parlamentară, președintele clubului român, dl *Dr. Liviu Leményi*, în numele și din însărcinarea celui club, a făcut următoarea declarațiune:

„Noi, Români, condamnăm obstrucția parlamentară, în general, dar în deosebi în cazul de față, când e vorba de siguranța monarhiei și prestigiul ei, ca mare putere, căci noi întotdeauna și fără șovăire am dat Cezarului ce e al Cezarului, și am vărsat sângele nostru pentru patrie și tron.

Alipirea aceasta adâncă tradițională a noastră nu a putut-o altera sistemul de guvernare de veacuri dușmănos poporului nostru, și nu o alterează nici guvernul actual, lipsit de bunăvoință sinceră față de noi, în care deci nici nu avem nici o încredere.

Poporul nostru cere pentru sine, ca și pentru celelalte popoare din patrie, adevărată egalitate și libertatea de a-și dezvolta cultura națională pe toate terenurile, — nu împedecată, ci sprijinită de puterea statului.

Aceasta o așteptăm noi dela introducerea sufragiului universal, egal și secret, cu votare după comune, și cu o împărțire dreaptă a cercurilor electorale; aceasta o pretindem deci, pentru că nu mai astel va ajunge parlamentul țării să fie adevărată reprezentanță a opiniei publice, — aceasta o pretindem fără amânare, acum, când s'a promis serbătorește, prin cuvânt regal!

Congregația a hotărât înaintarea unei adrese către dieta țării, pronunțându-se în ea în contra obstrucției, pe care o condamnă, ca păgubitoare intereselor statului și ale monarhiei întregi.

FOIȘOARĂ.

Documente istorice.

Câteva din circularele lui Ioan Popovici și Ghedeon Nichitiți.

(Urmare.) De Iosif Pop.

Prea cucernice protopope, noao iubite frate!

Te înștiințăm precum am primit un milostiv omissão dela înălțatul crăesoul Gubernium, dat 19 August, întru care cu milostire arată și poruncește, precum mănăstirile, care se află la câmpuri și la locuri fără de oameni, să se șteargă¹ și călugări mai mult la dănsule să nu șeză. Iară locurile unde stau acelea mănăstiri să se întoarcă la stăpânul care le-au dat sau la sat, sau la posesori și călugării cari vor fi svând dreptăți bune fi vom așeza la parohie. Pentru aceea, din porunca înălțatei împărății și-a înălțatului crăesoul Gubernium, foarte cu tărie vă poruncim, ca toți preoții călugări cari slujesc preoțește mănăstirilor mirenilor, să-i oprîți de toată preoția, și tot ce vor fi la mănăstiri, icoane, cărți, odăjdii, vase, să

¹ Deja la 13 Iunie 1761 s'a hotărât, ca mănăstirile, fiindcă erau centre de neînduplecată propagandă ortodoxă, cele de lemn să se ardă, iar cele de piatră să se dărâme (monasteria ubique comburantur lignea, lapidea destructantur) Cf. Dr. Il. Pușcariu, Doc. pentru limbă și istorie, I, pg. 238.

puneți în crisoare și la o biserică vecină să le așezați, și cu scrisorile voastre și cu a lor dreptăți să i trimiteți la noi... (urmează câteva foi rupte)

Prea cucernice protopope!

Cu mare măhnire, cu destulă scârbă și simțitoare durere am înțeles¹ dintr'un milostiv decret a înălțatului crăesoul Gubernium, dela 5 Noemvrie după călindarul cel nou a anuluiourgător, supt Nrii 10323, 10324, 10525, 10332, precum în unele locuri în varmeghia Hunedoarei, în varmeghia Zarandului și a Balgradului de jos, împreună cu oamenii, lăsând sfaturile celea sănătoase și învățăturile celea drepte și îndemnările celea creștinești, s'au lipit de nește povaze răzvrătoare: ascultând păgubitoarele porniri lor, părăsind pacea și liniștea, bună starea lor, să facă turburări și să se scoale cu rău asupra mai marilor săi și asupra deregătorilor și stăpânitorilor țării, stricând pacea cea de obște. Aceasta auzind și înțelegând, foarte cu inima și cu sufletul m'am intristat. Măcar că mai înainte de aceasta v'am fost înștiințat și v'am fost sfătuit ca un duhovnicesc părinte și arhieru al vostru ca să tocmîți și să așezați ca să împăciuiți norodul, și să-l învățați cu să fie plecat ascultător, supus mai marilor săi, preainălțatei împărătești stăpâniri și înălțatului crăesoul Gubernium, și m'ați înștiințat cu scrisoare că este pace

¹ Vezi și Densușan, Revoluția lui Horia, pg. 278.

și liniște pretutindenea și așa ca părintele de filii săi cei dulci și buni m'am fost bucurat. Da aceea a mea bucurie acum din o rea veste, slabă și neplăcută oamenilor și urată lui Dumnezeu, s'au îndoit în scârbă, sootind în ce orbiciune și nemulțămire norodul acesta singur se sloboade, sau prin vrășmași și nepretini se lasă de se înșală și în prăpastie sufletul și trupul bagă. Ce voiu mai zice când auz de urăciune ca aceasta, care la tot elirul nostru neunit mare rușine pricinuește și în nemilă singur se pornește, la care a pune conținere se cuvine, dupăcum singur Dumnezeu poruncește prin sfânta Evanghelie: fiți supuși mai marilor voștri?! și într'alt loc iarăși zice: ce este a lui Dumnezeu, dați lui Dumnezeu și ce este a împăratului, dați împăratului, prin care se înțelege, ca la toată stăpânirea să fie omul supus și ascultător... Dară aceasta pace prin cine voiu sămăna? Prin preacucernicia voastră, prin protopopi și prin preoți. Pentru aceea dară poruncesc vouă, după cuvântul Evangheliei, să siliți împreună cu preoții prin locurile unde veți simți a fi turburări, să eșiți și să învățați cu duhul blândețelor, ca să se lase de mișcarea aceasta și să nu asculte sfaturile celea rele a nepretinilor, ci să fie blânzi și să se părăsască de turburare și fiștecare să-și păzască locul său și moșia sa, casa și pruncii săi, și după cum am zis, ce este datoria sa se o împlinească, ca să aibă milă dela împăratul și îndurare dela

înălțatul c. Gubernium, oinște dela oameni, nume bun dela stăpânitorii săi și dela nci blagoslovenie; că într'alt chip prin neînfrânarea lor și noi cu tot elirul vom avea mare rușine și pagubă și nenorocire, de care să ferească Dumnezeu...

Eu tot ca un dulce părinte nădăjduiesc, că veți împăciui turburarea aceasta. De aceea siliți, ca să nu fie nădejdea noastră și siliința înzădar și cum nădăjduiesc așa să și fie. Așteptând vesel și plăcut răspuns de făcut pace între norod și înostarea turburării, rămân

S'au dat în Sibiu, 27 Ostomvrie 1784.

de tot bine voitoriu

Ghedeon Nichitiți.

Episcop neunit al Ardealului.

Prea cucernice protopope!

Nr. 137. Nu mă îndoiesc precum veți fi înțeles din învățătura noastră cea trimisă la 27 Ostomvrie a anuluiourgător la preacucernicia ta. Acum văzând că nu încetează turburarea între norod, singură persoana mea am eșit după datoria mea cea arhipăstorească care am, la care și osebîta poruncă dela înălțatul gubernium mi s'a dat a eși la potolirea acestei turburări.

Pentru aceea auzind că turburătorii au băgat în urechile norodului și a oamenilor, că ar fi voia și porunca împărătească a se pune împotriva domnilor și a nemeșilor — dară aceasta nu este adevărat și aceasta numai înșelăciune este, amăgire și

Adunarea generală a „Asociațiunii“.

Spre orientarea din vreme a publicului românesc, care arată mare interes față de adunarea generală din anul acesta a „Asociațiunii“ noastre, convocată la Blaj, pe 28 și 29 August n. c. dăm din raportul general al comitetului central al „Asociațiunii“ către adunarea generală următoarele:

Comitetul își împlinește întâi de toate trista datorință, de a anunța moartea președintelui Asociațiunii, *Iosif St. Șulufu*, și a binefăcătorilor Asociațiunii: *Dr. Gh. Anca*, *Dr. G. Săndean* și *Petru Pană*, și propune, ca adunarea generală să dea expresie durerii sale în forma obicinuită...

Numărul membrilor „Asociațiunii“ a fost la 1 August n. c. acesta: Membrii onorari 9, secțiile 25 membri activi, 24 corespondenți, membri fondatori 118, membri pe viață 316, membri ordinari 1939 în total 2431. Spor față de trecut 395. Mai sunt apoi membri ajutători cam aproape de 11.000, cei mai mulți țărani.

Dintre despărțimintele Asociațiunii au dezvoltat activitate 40, iar 20 nu au prea arătat interesul cuvenit față de cultura națională română. Dintre despărțimintele active 17 au primit ajutoare din centru pentru ținerea de prelegeri populare, în sumă totală de 1700 cor. Prelegeri populare au fost ținute peste tot 497, cari au fost ascultate de peste 100.000 de țărani români. Prelegerile au fost ținute de 231 conferențieri și anume: preoți, învățători, profesori, адвоаți, funcționari de bancă etc. Conferențiarul agronomic al Asociațiunii a ținut 13 prelegeri în anul 1910, și 36 prelegeri de la anul nou până acuma. S-au ținut și conferențe pentru intelectuali, și anume: 61 conferențe în 14 despărțiminte. Pe unele locuri s-au dat și reprezentări teatrale, serate etc. Șezătorile culturale încep să prindă teren pe la sate.

Cursuri cu analfabeții s-au ținut în zece despărțiminte și au învățat a scrie și citi 236 de analfabeți. Se va continua și în viitor cu instruirea lor.

Comitetul central face amintire despre suma de 50.000 coroane, pusă la dispoziția Asociațiunii din partea marelui binefăcător al neamului românesc, *Vasile de Stroescu* în scopul înființării băncilor populare la sate. Cu studiarea chestiei a fost încredințat *Di Osvadă* și secția economică a „Asociațiunii“.

Pe mai multe locuri despărțimintele au aranjat expoziții bine succese. Cu sfârșitul anului trecut despărțimintele au avut 259 de agendari și 375 de biblioteci populare. Intre țărani s-au împărțit cu ocaziunea adunărilor cerouale și a prelegerilor populare mai multe mii de broșuri folosite. Numărul despărțimintelor s-a înmulțit mereu prin înființarea de despărțiminte nouă.

Din biblioteca tineretului au mai apărut 4 broșurele, iar din biblioteca populară a Asociațiunii, începând la 1 Ianuarie 1911, au apărut 6 broșuri, împărțite celor 11.000 de membri ajutători al Asociațiunii.

Raportul general amintește apoi cum s-au întregit secțiile literare ale Asociațiunii, decretând modificarea §-lui 3 din regulamentul lor, astfel, ca în viitor numărul

minciună — pentru aceasta să învățați norodul ca să nu asculte pe amăgitori și turbarători mincinoși, ci să le iașă din minte. Aceasta oamenilor să le arătați, ca să fie buni, ascultători și supuși preamiloștivelor porunilor înălțatului or. Gubernium. Dară de va avea cineva vreo nevoe, sau vreo plânsoare, sau jalbă, a ceea prin calea oare se cuvine să arate înălțatului or. Gubernium și de acolo va dobândi mângăiere. Dară neascultând a ceea a noastră părintească și arhierască învățătură, cu altă mijlocire, adică cu armele împărătești se vor pedepsi. Ci să nu aștepte aceasta ca să pearză mila și bunătatea cea arătată dela înălțatul orăscul Gubernium.

Și dacă veți învăța așa și veți potoli turburarea aceasta, veți avea preacucernea ta împreună cu preoții și oamenii cei ascultători dela Dumnezeu dar și dela noi blagoslovenie și miltivă.

Lângă aceasta poruncim ca aceste comisii ale noastre cu grabă, fără zăbavă să le trimiți din sat în sat la toți preoții, dupăcum sorie să se cetească, — și așa să urmeze. Și preacucernea ta să priveghezi și să te silești ca să se așeze norodul și să nu mai facă turburare. Și precum ați împlinit și ați folosit, să ne faci înștiințare.

Rămân al preacucerneiei tale,
Sas-șebis, 1 Noem. 1784.

de tot binele voitorii

Ghedeon Nichitici
Episcop neunit.

Va urma).

membrilor corespondenți la fie care secție să fie nelimitat, apoi spune, că în biblioteca Asociațiunii se află 6342 opere cu 7624 volume, 6607 broșuri și 27 hărți. Coleștiile muzeului s-au înmulțit cu 180 obiecte donate și cu 319 obiecte cumpărate.

La școala civilă de fete au fost înscrise anul trecut 110 eleve, dintre cari examenul l-au dat 101. Școala a avut: un director, 2 profesori definitiv, 2 profesori definitive, 1 profesoară suplitoare, 2 catiheți și 8 instructori și instructoroare. În internat erau 73 eleve. La a supravegheat o directoare, două guvernante și 3 bone. Budgetul școlii s-a încheiat cu un deficit de 10.065 cor.

Averea întreagă a Asociațiunii a fost la sfârșitul anului trecut 1910, de 952.664 cor. 76 fl., iar datorile fac 29.679 cor. 67 fl.

În cursul anului trecut s-au făcut mai multe donațiuni însemnate pe seama Asociațiunii, iar dintre fostii bursieri ai Asociațiunii, domnii *Andrei Bărsanu*, profesor în Brașov, și *Andrei Cosma*, director de bancă în Șimleu, au înapoiat Asociațiunii sumele primite la timpul seu.

Comitetul central a ținut în cursul anului 14 ședințe. În una din ele a inițiat ridicarea câte a unui bust în Sibiu, lui Eminescu și lui Gheorghe Barițiu. Comitetul a votat spre acest scop suma de 1000 cor.

În urmă comitetul propune adunări generale următoarele:

- a) să ia act cu aprobare de cuprinsul raportului general;
- b) să deie expresiune durerii sale pentru pierderea președintelui *Iosif Sterca Șulufu*, a binefăcătorilor *Dr. Grigorie Săndean*, *Dr. Gh. Anca* și *Petru Pană* și a membrilor decedați dela ultima adunare generală încoace;
- c) să mulțamească d-lui *Vasile Stroescu* pentru donațiunea de 60.000 de coroane, și tuturor celorlalți binefăcători, cari au făcut donațiuni pentru așezimintele instituțiilor noastre;
- d) să aprobe modificarea §-lui 3 din „Regulamentul general al secțiilor științifice-literare“, omițând cuvintele „până la număr de 5“ din alineatul ultim;
- e) să aprobe votarea sumei de 1000 cor. pentru busturile lui *Mihail Eminescu* și *Gheorghe Barițiu*;
- f) să ia dispoziții în ce privește zidirea internatului pentru studenții universitari din Cluj;
- g) să aprobe darea de seamă a comitetului central despre gestiunea financiară a anului 1910 și să deie comitetului central absolut pentru această gestiune;
- h) să aprobe proiectul de budget pe anul 1912;
- i) să întregiască prezidiul Asociațiunii;
- k) să fixeze locul pentru adunarea generală viitoare.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Adunarea generală a desp. V. Săliște, ținută în 31 Iulie c. v. în comuna Armeni.

— Raport special. —

De o săptămână și mai bine, spre recăstigare a unei păci de zile, și poate chiar de săptămâni, spre dobândirea seninătății curate și înviorătoare, tăria cerului luptă cu puterea văzduhului purtat de vânt și îngrădit cu tot felul de nori, — ori plini de mană și binecuvântare, ori vrăjmași și răsunători! Și ca din orice luptă, a isvorât mult dar, multă nădejde de roadă îmbelșugată, în unele părți însă din pricina luptei îndârjite și înverșunată și multă pagubă, pustire și nimicire de rod tinăr, de rod promițător, mult potop de apă, distrugător și dărâmat de tot ce înțelepciunea și hărnicia omenească a isbutit în anii pacinici se îndrepteze, edifice și alcătuiască!

În jocul turbat de luptă a unei astfel de vremi, nu numai muncitorii pământului, economii, cari au mai multă nevoe de un amestec potrivit al zilelor de câldură cu de ploie, ci toți aproape așteaptă o schimbare, o înșeninare, o învelire a vremii. Un astfel de gând, un astfel de dor al limpezirii de văzduh, frământă și sufletele membrilor doriților de a lua parte la adunarea generală a despărțim. V. Săliște, chemați de astădată a propovedii povăta învățăturilor în cea mai îndepărtată comună, pe câmpie, al cărei pământ mălos și ploi mai mici îl prefacă într-o tină lipicioasă, care adeseori îngreunează mult străbătura drumurilor. Astfel de temeri și griji, rețin acesă pe o seamă de doriți, lăsând a lua parte aproape numai persoane oficiale și prelegătoare. Pe cei rămași îi reprezintă inima încă tină și plină de viață a neobositului și întot-

deauna gata a reprezenta și conduce pe cercetătorii Săliștei în așezimintele și alcătuirile de seamă, îi reprezintă inima largă a vestitului căpitan *Henț*, care fiind vorba de luminarea poporului și propășirea neamului, de jertfă națională, cu toată vechimea anilor, cărora numai luni le mai trebuie pentru a împlini măsura vieții omenești dată de scriptură, (70 ani) cu tot amestecul nehotărât al vremii, cu tot drumul îndepărtat, n'a pregetat a contribui și de astădată la înălțarea sârbării cu persoana-i simpatice și plină de însufățire, cu graiul sonor, vesel și glumeț, cu sfatul bogat și plin de experiență vieții.

Cu tot amestecul de senin și nor, de liniște și furtună, zilele trec. Dimineața zilei de 31 Iulie c. v. pare totuși a se deosebi într-o câta de surorile sale de până aci. E liniștită, nici o mișcare de vânt. Mai mult nori obosiți și ușori acoper tăria cerului, ba ici colo și câte un saras de senin, care pare tot mai cuceritor. Ajunși în largul drumului, deosebirea se vedește tot mai bine, înfășoșarea zilei devine tot mai plăcută, tot mai învelitoare, tot mai promițătoare de vreme bună. Deodată cu sfinșul nostru în sat, soarele plin de mândrie și biruință ese și el la iveală spre a reprezenta împărăția curată și senină a cerului, spre a înălța prin razele luminoase și dătătoare de viață însemnătatea zilei, însemnătatea luminătoare a învățăturilor.

Și acest schimb de vreme bună dă zilei două păci, a tăriei cu văzduhul, precum și a locuitorilor de confesionalitate deosebită, îngăduind frumusețea zilei a se ținea adunarea în liber și nu dupăcum doriau și unii și alții a se ținea în școala lor.

Ceva după 11 ore, meritosul președent *Dr. Nicolae Calefariu* în cuvinte pline de însufățire și conștientiositate deschide adunarea. În introducerea cuvântului, în formă scurtă și înțeleasă, arată însemnătatea învățăturilor, în cari noi Români din pricina trecutului plin de lupte și nevoi, din pricina înăstăuririi de libertate n'am putut ajunge departe. Totuși vremurile mai nouă, zice bunul președent, în urma strălucirilor neobosite ale strămoșilor nostri, mai ales în urma isbutirii de a înălțarea și pentru poporul român o tovarășie culturală sub numele de „Asociațiune“ au devenit mai bune, mai milostive, mai iubitoare, împărțind și cu noi povăta învățăturilor.

Subiectul cuvântului e „Urmările beției“. Făcând istoricul lor spune, că beutiile sunt cunoscute din vremurile cele mai vechi, că și tata Noe din scriptură s'a înveselit de rodul viții, — iar veselia nebună a beutiilor, în joacă fermecată al fioei sale, îndeamnă pe Irod la cererea fioei a da în tipăie capul lui *Ioan Botezătorul*. Cu cunoștință medicală arată poporului ascultător tăria beutiilor și stricăciunea ce o pricinuesc trupului și sufletului omenească folosite fără măsură și chibzueală. Se spune, că urmările cele mai triste și îngrozitoare, că toate crimele, toate fărădelegile se desvoaltă și săvârșesc numai și numai în focul beției. Spune, cum sub influența ei mădălarile trupului slăbesc cu desăvârșire, că lucrurile tainice în beție se destăinuiesc, că boalele cele mai multe de asemenea în beție se câștigă, că sârăcia cea mai mare prin ea vine.

Trecând la folosul lor spune, că în afară de unele cazuri, nu aduc nici un folos mai de seamă.

Arată, că în timpul din urmă spre izbăvirea omului de această patimă stricăcioasă și păgubitoare, s'au alcătuit societăți împotriva beutiilor de a nu le mai consuma. Dorind căți mai mulți membri, precum o folosire cât mai mică și potrivită a beutiilor, declară adunarea generală de deschisă.

Furtunoase aplause și strigăte de: să trăiască, răsplătesc frumosul și instructivul cuvânt.

Se alege o comisiune pentru cenzurarea socotelilor, precum și a raportului general, care fiind publicat și pentru popor de puțin înțeles, se primește a nu se mai citi.

Se aleg: preotul *V. Suci* din Topârcea, fruntașii *M. Opiș* și *M. Gusan* din Armeni.

În persoana preoților *S. Opiș*, *V. Spătar* și a fruntașului *G. Petru*, toți din Armeni, de asemenea se alege o comisie pentru înscrierea de membri noi.

Sunt la rând prelegerile. Preaonor. domn protopop *Dr. Ioan Lupăș* le vorbește despre „Înființarea Asociațiunii și însemnătatea ei pentru popor“. Cu darul rar al vorbirii, cu căldura dragostei și a însufățirii cu care întotdeauna și în tot locul munceste și stăruie, fiind vorba de luminarea și înaintarea poporului, de binele și fericirea lui, dea și de astădată, prin graiul limpede și curat, dulce și frumos al adevăratei limbi românești cucerește toate inimile, toate privirile celor de

față. Spune, că împlinindu-se anul acest 50 de ani dela înființarea celei mai aleșă și de seamă tovarășii culturale românești care cuprinde la sânul ei pe toți românii de pretutindenea, ba printr'un paragraf al legii chiar și pe străini, află cu cale a le vorbi despre înființarea ei, precum și despre roadele culturale ce le-a adus în 50 de ani.

Începând cu anul 1860, arată poporului stările vremii, greutățile cu cari s'a înființat, stăruințele mari ale fruntașilor români în frunte cu vladicii *Șaguna* și *Șulufu* și cu luptătorii nelăfânți în munca deșteptării și luminării poporului, *Barț* și *Cipariu*. Că toți aceștia erau pătrunși de simțământul, pe care vladici *Șaguna* în prima adunare îl talmăcește în cuvintele următoare: „Monumente materiale ale unui period cult se pot nimici prin mâini barbare și o nație liberă se poate lipsi de libertate prin niște legi draconice; însă monumentele spirituale și moravurile cele bune, precum și valoarea lor rămân pentru toți timpii nerăsturnare, căci acestea sunt mai presus de ori ce putere silnică și fizică; de ele nu se poate atinge mâna barbarului; furul nu le poate fura, molile nu le poate mânca“.

Începând cu primul președent al acestei întovărășiri culturale, care a fost marele vladică *Șaguna*, le înfășoșează pe toți conducătorii, până la actualul vicepreședent *Andrei Bărsanu*, spunând despre toți aceia ce e de lipsă să știe și să cunoască și țărânul dela sate.

Intre foloasele cele mai de seamă aduse de „Asociațiune“ neamului, amintește de cele 2 expoziții dela Brașov și Sibiu. Cea dintâi de cuprins casnic, de cusături și țesături românești, voind să trezască dragoste și interes față de poadoaba cusăturii, a altfelilor și a împănării bogate în floricele, față de țesutul ban și tranic, frumos și ales al deosebitelor pănuri, pânze, ștergere și fețe de masă — să samene în sufletele române cinstea sentimentelor strămoșești de port și obiceiuri. Cea de a doua de lucrări economice, prin cari s'a înfășoșat vechimea, s'a arătat iscodirea nouălor unelte de lucru și mașini, s'a ținut să se dea o direcțiune nouă întregii economii naționale.

Arată folosul mare ce l-a adus prin întocmirea și purificarea limbei; prin înființarea unei școale pentru creșterea fițitelor; prin acordarea de stipendii pentru învățarea deosebitelor meserii și negoțuri; prin zidirea casei naționale și a muzului, în care să se păstreze tot ce e de seamă și ales, tot ce e românesc, începând din cele mai vechi vremuri până în prezent; prin tipărirea a tot felul de cărțiole, prin cari să se lumineze, să se sfătuiască, să se îndrume poporul în cerințele multe și deosebite ale vieții.

De încheiere le mai spune și-i sfătaște, că Asociațiunea numai atunci își va ajunge adevăratul scop, când și oamenii nostri dela sate o vor sprijini, și că în schimbul ajutorului de 2 cor. primesc un dar cu mult mai mare și mai prețios, zăse cărțiole și un călindar. (Va urma).

Din România.

Marile serbări din parcul Carol I (București).

Avantagiile pentru onor. public.

Un lucru ce nu s'a accentuat până acum pentru onor. public ce participă la marile serbări organizate în parcul Carol I (Filaret) în zilele de 28, 29 și 30 August v. nu este numai excepționala reducere de 75% ce s'a dobândit pe toate linile C. F. R., ci este și eventualitatea unui câștig din loteria Ligei, a cărei primă tragere va fi în ziua de 21 Noemvrie c.

Atunci urna va scoate pentru 306 fericiti câștigători tot atâtea numere norocoase în sumă totală de 27.250 lei, din care unul de 10.000 lei. Biletele sunt valabile și pentru tragerea a II, care va avea loc peste 6 luni, când vor fi încă 467 câștigari în valoare de 37.750 lei, între cari un altul tot de 10.000 lei. În total 773 câștigari în sumă de 65.000 lei.

E necesar, ca fiecare participant să spună la casa de bilete a gării, că merge la București pentru serbările Ligei. Aceasta spre a se evita orice confuzie.

Reducerea generală de 75% pe C. F. R. este valabilă pentru plecare în zilele de 26, 27, 28, 29 și 30 August v., iar pentru înapoie în zilele de 28, 29, 30 și 31 Aug. v. Reducerea este acordată pentru toate trenurile accelerate și de persoane.

Avantagiile excepționalei reduceri de 75% pe căile ferate și eventualitatea unui câștig din loteria Ligei sunt unite însă și cu alte motive de natură a determina pe oricine să vină la aceste frumoase serbări. Expoziția de costume, de produse casnice, artistice, istorice, sunt numai pentru onor. public. Oricine poate

expune asemenea produse, fie numai pentru expoziție, fie și pentru desfacere.

Doinele cântate de ciobanii din Vrancea, serenadele venețiene pe lac, concursul de coruri populare etc. sunt tot atât de producțiuni artistice, pentru ca onor. public să poată zice, că a petrecut în adevăr.

Asaltul dela Grivița dat tocmai în ziua de 30 Aug. (luarea Griviței) singur formează un punct, care va da cea mai deplină satisfacție celui ce vine la serbările „Ligei”.

Nu mai vorbim de celelalte lucruri, oăi fiecare în parte și toate la un loc alcătuiesc un program pe cât de bogat și de variat, pe atât de atractiv și de rar. Și nu se întâlnește în anele Ligei Culturale!..

Din protopresbiterate.

Convocare.

Pe Luni 12/25 Septembrie a. c. convoc. On. preoțime tractuală la conferența preoțescă anuală în comuna Saschiz.

Program:

1. La 8 ore a. m. serviciu divin cu invocarea s. duh prin preoții Toma Bârzan, Romul Pulca și Romul Doctor. Predică cu textul: Și unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, iar altuia unul, fieșăruia după puterea sa și s'a dus îndată. Mateiu 25/15, de Ioan Hârțiosgă, paroh, eventual Ioan Ganea paroh.

Sedința I.

2. La 10 ore deschiderea conferenței. 3. Constatarea celor prezenți și constituirea. 4. Discuție asupra serviciului divin și a predicii. 5. Comunicarea ordinelor consistoriale Nr. 13,673; 443 și 444 Bis. 6. Pronunțarea conferinței în chestia delaturării unor obiceiuri streine în cultul bisericii noastre ortodoxe. Circular Nr. 1782 B s.

7. Discuție și decizie referitor la înființarea unei foi populare, ordin consis. Nr. 3020 Bis.

8. Raportul comisiei de trei emisă în conferența anului trecut, referitor la activitatea preoțimii pro 1910.

9. Presentarea rapoartelor despre activitatea oficioasă și extraoficioasă a preoțimii dela conferența anului trecut.

10. Esmiterea unei comisii pentru cenzurarea acelor rapoarte.

11. Vizitarea în corpore a arhivului parohial.

Sedința II.

12. Pronunțamentul conferinței despre aflarea arhivului parohial.

13. În neos cu pastora arhieriasă, tema: „Calea, mijloacele și modul prin cari s'ar putea delătura relele ce amenință biserica”. Elaborată de Erofeiu Viserian, paroh în Criș.

14. Raportul epitropiei preoțesti.

15. Stabilirea temelor și defigerea locului pentru conferența proesimă.

16. Propuneri.

17. Designarea verificatorilor.

18. Închiderea conferinței.

Sighișoara, 28 Iulie 1911.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Conferențe învățătoresci.

Convocare.

Pe baza Circularului consistorial din 2 Iunie a. c. Nr. 1846 Școlar, convoc. învățătorii și învățătoarele din protopresbiteratul gr. or. rom. al tractului Sighișoara la conferența tractuală, ce se va ține în comuna Laslea-mare la 4/17 și 5/18 Octombrie a. c. cu următorul

Program:

1. Invocarea s. Duh la 8 oare a. m. 2. Deschiderea conferinței prin protopresb. tractual.

3. Constituirea conferinței.

4. Materialul și metodela studiului religiozității pentru:

a) cl. I. de învățătoarea Sultana Ciuleu, teoretic și practic.

b) cl. II. de învățătorul Dimitrie Branea, teoretic.

c) cl. III. de învățătorul Mihail Ranga, teoretic și practic.

d) cl. VI. de învățătorul Nicolae Brânduș, teoretic.

e) cl. V. de inv. dirig. Ambrosia Stoicoviciu, teoretic.

f) cl. VI. de învățătorul Gavril Hudea, teoretic și practic. (V-VI)

5. „Manualele de religie și literatură didactică religioasă”, disertație de învățătorul Aurel Stoicoviciu din Sighișoara.

6. „Educația religioasă în școală și biserică”. Disertație de învățătorul Ilie Ciuleu din Zoltan.

7. Dare de seamă despre mișcarea pedagogică-literară la Români în anul școlar 1910-1911, de învățătorul Dimitrie Branea din Sighișoara.

8. Dare de seamă despre starea învățământului în tract în anul 1910-1911. Raportul comisiei emise în anul trecut.

9. Presentarea raportului din partea fiecărei învățător despre activitatea sa extrașcolară.

La conferență sunt poftiți să participe și preoții ca directori școlari.

Sighișoara, la 3/16 August 1911.

Dimitrie Moldovan
protopop.

NOUTĂȚI.

† Nicolae Vătășan. După lungi și grele suferințe a adormit în Domnul, Vineri, la casa părintească din comuna Zoltan, profesorul seminarial în pensie Nicolae Vătășan, fost mai înainte și colaborator intern al ziarului nostru, în etate de 42 ani. O boală grea l-a silit să-și ceară pensionarea înainte cu câțiva ani, în cea mai frumoasă etate, lipsindu-se astfel seminarul de o putere bună profesorală, înzestrată cu mult simț de datorință. S'a retras la sat, la casa părintească, pentru a-și căuta de sănătate, dar boala sa a devenit tot mai gravă, suferințele tot mai grele, astfel că numai o inimă plină de răbdare creștinească, cum a fost a deosebitului, le-a putut suporta până în momentul din urmă, când pronia cerească l-a scăpat de ele. A fost înmormântat Duminecă în 20 August n. c. în cimitirul bisericii gr.-ort. române din Zoltan. Îl deplânge: preotul Gheorghe Vătășan și soția, ca părinți, apoi Ioan și Gheorghe Vătășan, ca frați. Odihnească în pace!

Conferență interparlamentară. Se serie din Roma, că în zilele 3, 4 și 5 Octombrie a. c. se vor ține ședințele conferinței interparlamentare la Roma. Deschiderea se va face în Capitoliu, iar ședințele vor avea loc în camera deputaților. Pentru zilele următoare, 7 și 8 Octombrie, se planșesc excursiuni la Neapoli și împrejurime.

Militare. Manevrelor de toamnă ale honvezimei vor dura în anul acesta trei-zeci și cinci de zile. Trupele vor face mai întâi exerciții de regiment, brigadă și diviziune; iar după terminarea acestora vor lua parte și la exercițiile finale ale trupelor din armata comună.

Servilism. Ziarul sâsesc „Kronstädter Zeitung” condamnă purtarea preotului evang. sâsesc din Basna, care cu prilejul inaugurării noului apeduct de la băile de acolo, a cerut scuze dela fapanul și dela ceilalți maghiari prezenți, că vorbește nemțește, din motivul, că nu știe ungurește, spre marea lui părere de rău. S'a îngrijit însă, ca copilul său să învețe bine ungurește, pentru a nu cădea în păcatul tatălui său! Foarte bine! Inteligența sâsescă maghiarizează și numai copiii, oăi poporul lor se va românisa singur! Și știți pentru ce atât servilism? Pentru că guvernul a ajutat comuna la facerea apeductului cu 12.000 coroane...

Confiscat. Ziarul budapestan „A Nap” a fost confiscat pentru un articol antinastio, publicat cu prilejul aniversării zilei natale de 18 August a Majestății Sale Domnitorului nostru.

Școlarii la împăratul Germaniei. Împăratul Wilhelm a invitat săptămâna trecută la castelele din Wilhelmshöhe pe toți școlarii gimnaziului din Kassel. Împăratul adevărat a fost cândva elev al acestui gimnaziu, și acum a voit să dăruiască un drapel nou institutului în ființa de față a tuturor elevilor. Cu prilejul acesta împăratul Wilhelm a ținut școlarii o cuvântare, lăudând cultura clasică. A îndemnat tinerimea să învețe cu sârguință limba grecească veche, ca să poată cunoaște cultura însemnată a elinilor. Împăratul speră, că studierea literaturii grecești și cultura clasică va produce bune roade nu numai pentru indivizi, ci și pentru comunități mai mari. Tinerimea, pe lângă carte, să se ocupe și cu sportul și să se ferească de a face sbuz în băuturi alcoolice, luând pildă dela tinerimea viguroasă a Americii. La sfârșitul vorbirii împăratul a predat drapelul în mâinile celui mai bun elev al gimnaziului. După serbare suverană a ospătat atât pe profesorii, cât și pe elevii institutului.

Știre literară. O serie de volume literare ale scriitorilor români ardeleni va scoate de sub tipar dl. O. C. Tăslăuanu, secretarul administrativ al „Asociațiunii”. Publicațiunea se va numi „Biblioteca scriitorilor dela noi”. Editura bibliotecii a fost încredințată dlui Sebastian Borneaisă, proprietarul Lăbrăriei Naționale dela Orăștie. Primul volum al „Bibliotecii scriitorilor dela noi” este scris de dl. Al. Ciura, profesor, și conține povestiri interesante cu subiecte din viața românilor din Munții apuseni.

Vlaicu sboară la noi. Renumitul inginer aviator Vlaicu, de origine din comuna Băntiți de lângă Orăștie va sbură în Blaj Marți 29 August st. n. a. c. între orele 5—7 d. e. cu aparatul său cel nou, sistem propriu. Bilete de participare de persoană: loc I. 10 cor. — loc II. 5 cor. — loc III. 2 cor. — loc IV. 1. cor. Bilete se află la Librăria arhidiecezană, Sibiu.

† Gheorghe Cârțan. Primim știrea, că badea Cârțan, veșnicul călător, a murit Duminecă, în Poiana Tapului, în România. A fost înmormântat Marți. Odihnească în pace!

Hymen. Dșoara Anuța Frăcia din Tilișca și dl. Drăgan Mariș, învățător în Sârbi, logodiți.

— Dl. Aurel Ioan Reu candidat de preot din Borgomijloeni (com. B. Năsăud) își anunță celebrarea căsătoriei cu dșoara Mărioara Falmen Goron, care se va ține în Cărasău (com. Sătmăr) la 28 August a. c.

Aviz. Amăsurat înțelesului din Iunie rog pe toți colegii de liceu să iee parte la întâlnirea de zece (10) ani pusă pe ziua de 26 c. n. 1911. Dimineața la 6³⁰ parastas, la orele 10 a. m. vizite la profesori, iar la 1 p. m. masă comună. Blaj, la 20 Aug. n. 1911. Ștefan Pop, prof.

Bicicletă pe lac. Din București se anunță, că tinerul P. Mhailescu a făcut mai multe experiențe izbutite cu noul său aparat: o bicicletă plutitoare. La încercările făcute pe lacul Teiului a fost de față un public numeros, care a făcut ovățiuni tinerului inventator. Se crede, că aparatul va putea fi întrebuințat cu deosebire în operațiunile militare.

Cel mai nou fel de transport. În zilele trecute aviatorul francez Vedrines a dus cu aeroplanul său un transport de ziare din Paris la Trouville. — Acum se serie din Berlin, că aviatorul Hoffman, imitând pe Vedrines, a dus un pachet de ziare pe mașina sa de sburat din Berlin până la Franfort l. Oder, unde a sosit cu un ceas mai curând decât obișnuitul tren.

Închiderea cărciumelor. Din Brașov se vestește, că mai mulți români din Schei au înaintat magistratului din Brașov o petiție, unde cer să se închidă cărciumele din Scheiul Brașovului începând de Sâmbătă seara până Luni dimineața. Cererea aceasta, nu încapă îndoială, va fi sprijinită după cuviință de membrii români ai consiliului comunal.

Spaimă în tren. Un caz suspect de holera a produs mare spaimă în trenul de persoane, care a sosit Sâmbătă după amiază în Viena la gara oăilor ferate de sud. O femeie care venea din Triest, s'a bolnăvit fără veste și a început a vărsa. Doi dintre călători s'au speriat atât de rău, încât la moment au sărit din vagon, deși trenul era încă departe de gară. Amândoi călătorii s'au ales cu rane considerabile și au fost transportați cu trenul următor la Viena. Cercetarea bacteriologică a dovedit, că femeia dela Triest nu avea bacilii holerei.

Congresul zioniștilor. Acum s'a ținut în Basel al zecelea congres al zioniștilor. Au luat parte reprezentanți și ziaristi în număr extraordinar de mare, vreo două mii de oameni. Mișcarea zionistă, cum se știe, avea de scop întemeierea unui stat evreu autonom în Palestina. Guvernul englez oferise mai anii trecuți un teritoriu corăspunzător în Uganda, ca să se înființeze acolo o colonie iudeească; ofertă însă a fost respinsă. Zioniștii acum au renunțat deocamdată la gândul de a întemeia un stat autonom în Palestina, și zic că scopul lor este numai de a găsi adăpost în Palestina pentru evreimea, care pleacă din Rusia și din România. Congresul dela Basel stăturește, că nu este vorba de întemeierea unui stat evreu, ci numai de colonizarea unui teritoriu din împărăția sultanului. Avere zioniștilor a sporit în vreme de un an și jumătate cu un milion de coroane, adunate prin colecte. În Iaffa și în Ierusalim au făcut gimnazii și școli industriale pe seama evreilor colonizați.

Holera. S'a constatat în mod oficial ivirea holerei în Fiume. Conform datelor stat știce de până acum, în Fiume s'a înregistrat: un caz mortal și 6 îmbolnăviri. Persoanele venite în atingere cu cei bolnavi, au fost izolate. Epidemia a produs nu puțin turburări între locuitorii orașului. Autoritățile se grăbesc însă a liniști publicul și a lua măsurile necesare pentru împiedicarea răspândirii grozavei boale.

Meseriașii români sibiieni — în serviciul săracilor. Din cerourile meseriașilor aflăm, că Duminecă, în 13 August 1911, aranjând „Societatea pentru ajutorarea la Crăciun a copiilor săraci, fără deosebire de naționalitate” obicinuita producțiune publică, cu scop de a aduna pentru darurile de Crăciun, — oăi ea vana adună pentru iarnă, — corul mixt al „Reuniunii școlailor români din Sibiu”, consistător din aproape 70 persoane, invitat să coopereze și el alătura de alte 4 coruri, a fost dețins în mod de tot măgulitor de numerosul public, ce abia a înăput în spațioasa grădină „Hermann” și în pavilionul de vară. Cele două cântări, conduse cu o nobilitate dibăcie a dirigentului Candid Popa, în urma nefsăritelor aplauze, au fost repetate. Bună și plăcută impresie a făcut asupra străinilor costumul național, care îmbracă atât de cu gust bravele noastre coriste. Laudă tuturor.

Teatru în Avrigh. Tinerimea română din Avrigh va da o Producțiune teatrală-declamatorie Luni, în 15/28 August (la Sf. Marie) 1911 în sala hotelului comunal din loc. Începutul la 7¹/₂ ore seara.

Teatru în Poiana. Tinerimea studioasă din Poiana-Sibiului va da o producțiune teatrală împreună cu joc, Luni, în 15/28 August a. c. (zua de Sf. Marie), în sala cea mare a școlii din deal. Începutul la 7¹/₂ ore seara. Venitul curat e destinat pentru fondul zidiri bisericii din loc. Se va juca: I. Biletul de tramvai, comedie într'un act de Gr. Mărunțeanu, și II. Pribeगी, comedie în 2 acte, localizare de Dr. S. Stanca.

Poșta redacției.

Dlul N. Nașcu inv. Palatului. Adresează-te administrației, nu redacției. Noi i-am predat și scrisoarea de acum, și cea de mai înainte.

Cărți și reviste.

Revista politică și literară, anul III, numărul 9—10. Căprins bogat și variat. Numărul 11—12 asemenea. Apare în Blaj. Director Aurel Ciuto. Abonamentul 12 coroane pe an.

Blajul, scurte noște informative, de profesorul Dr. Ioan Rafiu. O carte interesantă și de actualitate, în vederea frumoaselor serbări culturale cari se vor desfășura în zilele apropiate între zidurile acestui orașel cu frumos trecut istoric. Prețul cărții 80 bani.

Dinastia lui Radu Negru-Vodă în Ungro-Vlahtia (Valahia-mare) și dinastia Basarabilor în Oltenia (Valahia-mică) și în Valahia mare, de Dr. Atanasie M. Marinescu, membru al Academiei Române. Extras din Analele Academiei Române. Prețul 1 leu. O temeinică lucrare a ilustrului nostru academiician, cetită în o ședință festivă a sesiunii din urmă a Academiei Române și ascultată cu mult interes de publicul asistent.

O carte bună. A apărut în editura librăriei C. Ștefă: „Metodica învățământului primar” scrisă de Dni Florin Cristescu și I. G. Brato, institutori, cu o scrisoare a Dlui P. Dulfu. Cartea conține teorie și planuri de lecțiuni practice din toate obiectele de studiu, și se află de vânzare la principalele librării din România. Se poate comanda și prin librăria arhidiecezană. Prețul 6 lei exemplarul.

Candela, foaie bisericească literară, redactată cu concursul mai multor preoți din arhidieceza Bucovinei de profesorul universitar Dr. Vasile Gheorghiu și Arhimandritul Artemon A. Manastiresky. Anul 30. Nrul 8, pe luna August 1911. Cuprinsul: Dr. Silvestru Octavian Ispesou: legile egrare la Evrei. Dr. Lăzar Gherman: Epistolele persorale ale episcopilor nostri. Dr. Vasile Gheorghiu: Ce hotărăște sfântul Apostol Paul, cu privire la căsătoria preoților? Text rutenev. Scurte comunicări. Întrebări și casuri pastorale. Cronica. Bibliografie. Abonamentul 8 coroane pe an.

Nr. 562/1911.

(310) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-or. română din parohia **Sânta-Maria**, protopresbiteratul Ungurașului, se scrie concurs cu termen de 20 de zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român”.

Salarul împreună cu acest post este de 1000 cor. și anume dela popor prin repartitie 600 coroane și 400 coroane din ajutorul dela stat, care ajutor se va cere după ce învățătorul își va ocupa locul.

Afară de acest salar învățătorul până la edificarea școlii noi va avea cuartir închiriat și va folosi grădina școlii.

Cvintinalele se vor computa numai după împlinirea serviciului de 5 ani la această școală neîntrerupt.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile de concurs instruite conform legii la subsemnatul oficiu protopresbiteral și înainte de alegere au a se prezenta la biserică în vre-o Duminecă sau sârbătoare spre a fi cunoscuți alegătorilor.

Fizeșsanpetru, 3/16 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Unguraș, în conțelegere cu comitetul parohial.

Pavel Roșca
protopresb.

Nr. 536/1911.

(311) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător în comuna **Târnavă**, protopresbiteratul Iliei, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela popor 600 cor. iar 400 cor. se va cere întregire dela stat.
2. Cuartir natural în edificiul școlii.
3. Lemne de foc.
4. Grădină de legumărit etc. eventual 20 cor.

Cel ce dorește a ocupa acest post, are a-și trimite petițiunea instruită cu documentele recerute subsemnatului oficiu în termenul deschis și fiindu-i posibil a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în comună, spre a face cunoștință cu poporul.

Ilia-Murășană, la 4 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or.

Z. Mureșan
protopresb.

Nr. 289/1911. of. pprezbit. (312) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela școlile elementare confesionale gr. or. române din parohiile mai jos însemnate prin aceasta se scrie concurs cu termen de 20 zile, computate dela prima apariție a acestui concurs în ziarul „Telegraful Român”.

1. **Chivești** cu salar de 1000 cor., din care 600 cor. dela biserică și 400 cor. ajutor de stat votat deja, cvartir, lemne de foc și grădină.
2. **Deș** cu salar de 1100 cor., din care 200 cor. dela biserică și 900 cor. ajutor de stat, acordat și folosit și până acum, relut de cvartir 300 cor. și relut de grădină 20 coroane.

Cei aleși sunt datori a propune și reîngiunea în școala de toate zilele și în cea de repetițiune, a conduce elevii în Dumineci și sârbători la biserică și a cânta cu ei acolo.

Învățătorul din Deș, mai are a catehiza și pe elevii gr.-or. dela școlile elementare străine din orașul Deș în școala noastră. Pentru acest special serviciu poate conta la remunerație din centru.

Cvintinalele se vor acoperi din ajutor de stat.

Concurenții au aș așterne rugărilor concursuale, instruite conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis și a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserică parohială pentru a cânta și a se face cunoscuți cu poporul.

Deș, 30 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deș în conțelegere cu comitetele parohiale.

Teodor Hermann
protopresb.

Nr. 328/1911.

(319) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. III-a **Brâznic**, din tractul Dobrei, în înțelesul ordinului consistorial Nr. 7837 Bis. a. c., să publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții au a-și înainta cererile instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu în timpul indicat, și se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale.

Dobra, la 3 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Dobra.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 505/1911.

(303) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Trestia**, protopresbiteratul Cetatea-de-piatră, pe baza ordinului Preașezătorului Consistor Arhidiecezan din 23 Iunie a. c. Nr. 7714 Bis. prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasonate la coala B. pentru congruă.

Concurenții vor înainta în termenul deschis, la oficiul protopresbiteral subsemnat cererile instruite conform normelor în vigoare și se vor prezenta în comună, la biserică, în vre-o Duminecă ori sârbătoare, spre a cuvânta, cânta ori celebra.

Lăpușul-unguresc, 28 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. rom. Cetatea-de-piatră în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Duma
protopresb.

Nr. 325/1911.

(305) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci din comunele jos numite ale tractului Dobra se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Rădulești**, salar 1000 cor. din care 500 cor. din repartitie dela popor, iar 500 cor. întregire dela stat cerută în timpul preșcris de lege, cuartir, grădină și lemne de foc în natură.
2. **Lăsău**, salar 1000 cor. din care 600 cor. din repartitie dela popor iar 400 cor. întregire ce se va cere dela stat, cuartir, lemne de foc și grădină în natură.

Concurenții la aceste posturi vor înainta cererile instruite cu documentele preșcrise la subsemnatul oficiu în termenul indicat și se vor prezenta în comună și biserică spre a se face cunoscuți.

Dobra, la 2 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Dobrei.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 692/1911 prot.

(307) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din **Ferihaz**, protopresbiteratul Sighișoarei, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 1000 coroane relut de grădină cu 20 coroane, total 1020 coroane din repartitie dela popor solvabil în rate lunare. Cuartir în natură închiriat de comitetul parohial cu încălzit cu tot.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani la această școală.

Alesul este dator a propune toate obiectele de învățământ preșcrise de regulament în frunte cu religiunea atât în școala zilnică, cât și elevilor de repetițiune ai instrua în cântările liturgice, și ai conduce în biserică în Dumineci și sârbători.

Doritorii de a reflecta la acest post să-și înainteze rugărilor instruite conform normelor în vigoare în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică, pentru a-și arăta aptitudinea în cântările și tipicul bisericești, și a face cunoștință cu poporul.

Sighișoara, 2/15 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresb.

Nr. 329/1911.

(306) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. II-1 **Lăpușul-superior** din tractul Dobrei, în înțelesul decisului consistorial dela 31 Maiu a. c. Nr. 6448 Bis. — se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Reflectanții la acest post au a-și înainta cererile de concurs instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu în timpul indicat, și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în parohie spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și a face cunoștință cu poporul.

Dobra, la 3 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în înțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 426/1911 prot.

(304) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan permanent fără drept de succesiune din parohia de clasa I-a **Mediaș**, protopresbiteratul Mediașului, pe baza rezoluțiunii Preașezătorului Consistor Arhidiecezan din 17 Maiu a. c. Nr. 6148 Bis. prin aceasta se scrie concurs nou cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat și din dotarea dela stat pentru capelani.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și înainta cererile concursuale instruite cu testimoniu de 8 clase gimnaziale, absolutor teologic și atestat de calificățiune preoțească sub scrisului oficiu protopresbiteral în termenul susindicat, prezentându-se în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Mediaș, 24 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Concurs.

Prin aceasta se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român” pentru întregirea posturilor învățătoresci din următoarele comune:

1. **Kosztafalva (Costeni)**, salar: 300 cor. dela popor din repartitie, restul de 700 cor. s'a cerut ca ajutor dela stat, cuartir în natură și relut de grădină 20 cor.
2. **Kiskörtvélyes (Curtuișul mic)**, salar: 200 cor. dela popor din repartitie, 100 cor. ajutor dela Preașezător. Consistor Arhidiecezan, restul 700 cor. s'a cerut ajutor dela stat, cuartir și grădină în natură, o jumătate sesiune urbarială din pădure, lemne de foc, din cari se va încălzi și sala de învățământ.
3. **(Poiana-porcului) Lăpos pataka**, salar: 300 cor. dela popor din repartitie, 42 cor. preșullemnelor de foc, 258 cor. ajutor dela Preașezător. Consistor Arhidiecezan, restul de 400 cor. s'a cerut ajutor dela stat, cuartir și grădină în natură.
4. **Rohi (Rohia)**, salar: 300 cor. dela popor din repartitie, 300 cor. ajutor dela Preașezător. Consistor Arhidiecezan, restul de 400 cor. s'a cerut dela stat, locuință în edificiul școlii și relut de grădină 20 cor. Cvintinalele se vor socoti numai după serviciul neîntrerupt la această școală.

Învățătorii aleși la aceste școli sunt îndatorăți a prevedea învățământul și în școala de repetiție, a forma cu elevii cor bisericești, a-i conduce pe acestia în toate Duminecile și sârbătorile la biserică și a cânta cu ei la sta. liturgie.

La caz, când ajutorul cerut dela stat nu s'ar vota în decursul unui an școlar, atunci comunele bisericești, susținătoare de școli nu se obligă a prezenta învățătorilor întreagă dotațiunea normată în art. de lege XXVII din 1907, ci numai emolumentele statorite în acest concurs.

Concurenții să-și înainteze cererile prevăzute cu atestat de botez, testimoniu școlar, absolutoriu pedagogic, și diploma de învățător, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis, până la care termen li se dă voie a se prezenta în respectivele comune pentru a face cunoștință cu poporul.

Magyarlăpos (Lăpușul-unguresc), 28 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. rom. Cetatea-de-piatră, în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

(298) 2—3

Vasile Duma
protopresb.

Nr. 9412 Bis.

(308) 2—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de capelan, cu drept de succesiune în parohia de clasa I a **Hărtăgani**, tractul Zarandului, se publică concurs cu termen de 30 zile în foaia „Telegraful Român” pe lângă jumătate venitele parohiale, fasonate în coala B. despre ajutorul dela stat, cu excepțiunea congruei, carea rămâne numai în folosința parohului.

Suplicele concursuale instruite conform legilor în vigoare sunt a se subșterne oficiului protopresbiteral al tractului Zarand, iar petenții în terminul concursual, în vre-o Duminecă ori sârbătoare, cu înscuvințarea protopresbiterului concernent, vor avea a se prezenta în comună, spre a cuvânta, respective cânta și oficia în sfânta biserică.

Sibiiu, din ședința consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ținută la 2 August 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Spre binevoitoarea atențiune!

Cu tot respectul îmi iau voie a atrage atențiunea onoraților vizitatori ai Sibiiului și în deosebi a părinților cari aduc băieții la școală, că pe lângă mărfurile de băcănie cari mi-au sosit numai acumă proaspete și gustoase, mi-am asortat magazinul cu tot felul de recușite pentru studenții de școală, perii pentru haine, săpunuri, etc.

Prețuri moderate, serviciu prompt.

Cu toată stima:

N. Onițiu

Sibiiu, Strada Măcelarilor
edificiul „Albinei”.

(318) 1—

Băieți de școală

se primesc ieftin în completă întreținere, cu ajutor la studiarea limbei maghiare.

(302) 2—2

Sibiiu, Rosmaringasse 6.

2—3 Băieți de școală

se primesc în întreținere conștiințioasă — lângă vipt bun cu taxe moderate.

Chilie separată, plăcută și cu ajutor la studiare.

(301) 2—2

Sibiiu, Webergasse 2.

care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura liniștile și a ajunge la o piele fragedă și teintă albă, — se spală numai cu

O Damă

Săpun din lapte de crin

marca Cal pe băț

de Bergmann și Comp.

Tetschen a/E.

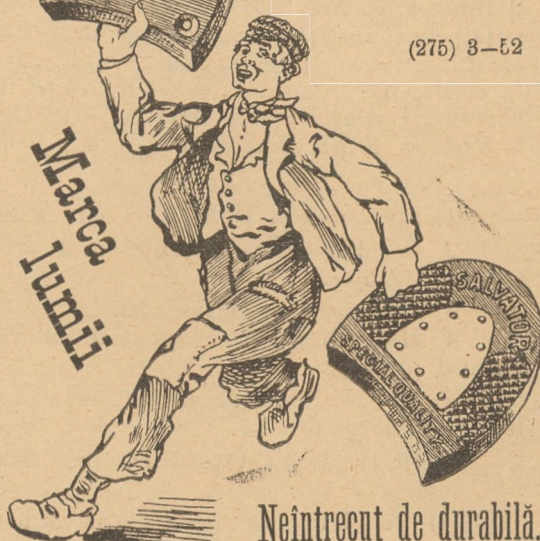
Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumiile.

(32) 27—40

SALVATOR

Călcâie de gumă.

(275) 3—52

Neîntrecut de durabilă.

Se află în toate locurile.

Depozitul general:

HERMANN HIRSCH, Viena VII/3.